

Η ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Νικόλαου Χατζητρύφωνος
προέδρου της Οργανωτική Επιτροπής του Συνεδρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αξιότιμοι εκπρόσωποι της πολιτικής ηγεσίας, αξιότιμοι προσκεκλημένοι, αξιότιμη προϊσταμένη της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας του Υπουργείου Πολιτισμού, αξιότιμη πρόεδρε του Τμήματος Κεντρικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, αξιότιμοι σύνεδροι,

Τέσσερα χρόνια μετά το 1ο Εθνικό συνέδριο με τίτλο «Ηπιες Επεμβάσεις και προστασία Ιστορικών Κατασκευών» και δύο εξειδικευμένων Εργαστηρίων που το ακολούθησαν, σήμερα διοργανώνουμε, η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας του ΥΠ.ΠΟ. και το Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας του ΤΕΕ, το 2ο Εθνικό Συνέδριο με τίτλο: «Ηπιες Επεμβάσεις για την Προστασία των Ιστορικών Κατασκευών». Αντιλαμβάνεστε, ότι ελαφρώς άλλαξε ο τίτλος του, γεγονός που δηλώνει, ότι η περιπλοκότητα του αντικειμένου και ο συνεχώς διαμορφωνόμενος και επαναδιατυπονόμενος προβληματισμός εκφράζεται και στην τροποποίηση του τίτλου του συνεδρίου. Βρισκόμαστε μπροστά σε νέα προβλήματα, πριν καν λυθούν τα παλιά.

Στο τριήμερο που ξεκινά σήμερα θα παρουσιαστούν 49 εισηγήσεις, εκ των οποίων δύο ανήκουν σε προσκεκλημένους διεθνούς αναγνώρισης, τους καθηγητές Antonio Bruno, ειδικό σε θέματα επέμβασης σε ιστορικούς τόπους και μνημεία, και Aigio Ceccotti, ειδικό στις ξύλινες κατασκευές.

Η Επιστημονική Επιτροπή στελεχώθηκε από τους αξιόλογους ερευνητές στο αντικείμενο της επέμβασης στα μνημεία, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας: ΑΠΘ, ΕΜΠ, Πανεπιστήμιο Πατρών και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Την Τιμητική Επιτροπή στελέχωσαν τα ανώτερα και ανώτατα στελέχη του ΥΠ.ΠΟ. και των Τμημάτων του ΤΕΕ στη Μακεδονία και Θράκη, με δικαίωμα μη κρινόμενης εισήγησης.

Μέχρι το σημερινό, τελικό σημείο παρουσίασης δεν κατέληξαν 18 εργασίες.

Η διαδικασία κρίσης των εισηγήσεων ήταν η εξής: υποβλήθηκαν από τους εισηγητές περιλήψεις, οι οποίες κρίθηκαν από την Επιστημονική Επιτροπή βάση συγκεκριμένου ερωτηματολογίου, και η οποία έκανε παρατηρήσεις επί της ουσίας. Στη συνέχεια, το πλήρες κείμενο κάθε εισήγησης κρίθηκε βάσει συγκεκριμένου ερωτηματολογίου από δύο κριτές διαφορετικής επιστημονικής περιοχής, εξασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό διεπιστημονική θεώρηση. Στις περισσότερες περιπτώσεις ακολούθησε νέα κατάθεση βελτιωμένης εισήγησης, η οποία είτε έγινε δεκτή, είτε όχι, κατά κανόνα χωρίς νέες παρατηρήσεις.

Οι θεματικές ενότητες του παρόντος συνεδρίου είναι διεγυρμένες σε σχέση με το προηγούμενο. Προστέθηκαν, μεταξύ άλλων, οι περιοχές της επιστημολογίας, της ιστορίας των κατασκευών, των ιστορικών τόπων και της εκπαίδευσης.

Επιμείναμε στον όρο «ήπια» επέμβαση, διότι αυτός ο όρος, αν και είναι ασαφούς ορισμού, εντούτοις διεγείρει την προσοχή, ότι το ζητούμενο είναι διαφορετικό από το συνήθως υλοποιούμενο, ότι απαιτείται μεγαλύτερη εντρύφηση στην υπόθεση των επεμβάσεων, ότι επιθυμούμε μια τομή στην μέχρι σήμερα τρέχουσα πρακτική.

Θεωρούμε, επίσης, ότι η Μετα-Επιστήμη των επεμβάσεων είναι αναγκαία, ώστε να υπάρχει κριτική θεώρηση των σύγχρονων θεωριών επέμβασης. Η εμπλοκή της Επιστήμης των Επιστημών (Θεωρίας των Επιστημών) –στην περίπτωση μας με παραδειγματικές αναφορές στις επεμβάσεις στα μνημεία- εξετάζει διεπιστημονικά τις θεωρίες με χρήση της κοινωνιολογίας –πολιτισμού- και της επιστήμης –των γνώσεων. Η Ιστοριογραφία των επεμβάσεων από μόνη της, όσο «κριτική» και να είναι, δεν αρκεί, εφ’ όσον το κύριο μέλημά της είναι διαφορετικό. Χρειαζόμαστε θεώρηση των επεμβάσεων του παρελθόντος, του παρόντος, αλλά και προβλέψεις ή εικασίες για τις επιλογές του μέλλοντος. Ο επιστημονικός αυτός κλάδος βοηθά τον τρόπο σκέψης του μελετητή στην προσέγγιση του μνημείου και επομένως επηρεάζει τη λύση που θα δώσει.

Η Ιστορία των Κατασκευών είναι επίσης αναγκαία, ώστε να κριθεί, κατά πόσο η κάθε φορά εξεταζόμενη υφιστάμενη κατασκευή υλοποίησε την επιστήμη της εποχής της, ή κατά πόσο αποτελούσε εξ αρχής μια αναξιόπιστη πρόταση που απαιτούσε βελτιωτική επέμβαση. Επομένως, σε μια μελέτη επέμβασης, θεωρούμε, ότι πρέπει να περιλαμβάνεται η Ιστορία των Κατασκευών της περιόδου και του τύπου του εξεταζόμενου κτηρίου. Με τον τρόπο αυτόν είναι δυνατόν, μαζί με την ανάλυση – τεκμηρίωση του μνημείου να ολοκληρώνεται η εικόνα του και στη συνέχεια να καθίσταται δυνατή μια ευρέως τεκμηριωμένη πρόταση συντήρησης, αποκατάστασης και ενίσχυσης.

Η ενσωμάτωση των Ιστορικών Τόπων και Τοπίων στη θεματολογία του συνεδρίου, αποτελεί πλέον κοινώς αποδεκτή θεματική ενότητα και προϋποθέτει για μια μελλοντική διεύρυνση του τίτλου του επόμενου -3ου- Συνεδρίου, το οποίο ελπίζουμε ότι σε τέσσερα χρόνια θα διοργανωθεί. Η διεθνής προσπάθεια στον τομέα αυτό, δεν περιλαμβάνει μόνον τη διαχείριση των συνόλων των ιστορικών δομικών έργων, αλλά και τις σύγχρονες κατασκευές –κτήρια ή προστατευτικές κατασκευές- και τους τόπους. Εκτός των προσπαθειών που γίνονται ανά τον κόσμο, αξιόλογες εκδόσεις, πρόσφατα δε και διεθνές συνέδριο στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή μας καταγράφουν, αναλύουν και διατυπώνουν θεωρίες γι’ αυτήν τη θεματική ενότητα.

Στο παρόν συνέδριο προβλέπουμε Αρμόδιους Σύνοψης ανά θεματική ενότητα (Rapporteurs), ώστε στο τέλος να διευκολυνθεί η συζήτηση και να συνοψιστεί η γνώση που θα αποκτήσουμε. Επιθυμούμε να αποκτήσουμε θεωρητικά εργαλεία-βοηθήματα για την έρευνα και δουλειά μας, διαθέσιμα από την επόμενη του συνεδρίου. Επομένως, κατά τις επιμέρους συζητήσεις, εκτός από τις διευκρινιστικές ερωτήσεις, επιθυμητές είναι και σύντομες κριτικές σε όσα θα ακουστούν. Οι συζητήσεις θα απομαγνητοφωνηθούν και θα εκδοθεί ένας τρίτος τόμος πρακτικών, ο οποίος θα σταλεί στους συνέδρους.

Οι εισηγήσεις προβλέπεται να διαρκούν 14 λεπτά της ώρας, και παρακαλώ τους εισηγητές και τα προεδρεία συζήτησης να υλοποιήσουν αυτήν τη ρύθμιση. Δεν υπάρχει δυνατότητα για υπέρβαση της ώρας λήξης των συνεδρίων. Πριν κλείσω, θέλω να ευχαριστήσω όσους συνέβαλαν στην υλοποίηση αυτού του συνεδρίου:

§ Την προϊσταμένη της Εφορείας Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας του Υπουργείου Πολιτισμού, κυρίας Ευαγγελίας Καμπούρη και

§ Τον πρόεδρο του Τμήματος Κεντρικής Μακεδονίας του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, κύριο Αθανάσιο Τζακόπουλο, διότι οι φορείς στους οποίους προϊίστανται, διοργανώνουν αυτό το συνέδριο,

§ Τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής, διότι με τις κρίσεις τους συνέβαλαν ουσιαστικά στην βελτίωση πολλών εισηγήσεων,

§ Ιδιαίτερα, όμως ευχαριστώ τον πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής, ομότιμο καθηγητή κ. Θεοδόσιο Τάσιο, ο οποίος συνέβαλε στα μέγιστα στη φυσιογνωμία αυτού του συνεδρίου.

§ Τα μέλη της Τιμητικής Επιτροπής, διότι με το κύρος τους στήριξαν το παρόν συνέδριο, και επιπλέον εμπλούτισαν με εισηγήσεις τους τον προβληματισμό του συνεδρίου.

§ Το χορηγό του συνεδρίου, Σεισμομόνωσης Α.Ε., για την οικονομική στήριξη και τους χορηγούς επικοινωνίας, εφημερίδες Μακεδονία και Θεσσαλονίκη.

§ Τέλος, ευχαριστώ, όσους με οποιοδήποτε τρόπο μας βοήθησαν, συμπεριλαμβανόμενων των γραμματέων στην υποδοχή.

Σας εύχομαι ευόδωση των προσδοκιών σας γι' αυτό το συνέδριο, καλές εργασίες, και για όσες και όσους ήρθαν από άλλες πόλεις, καλή παραμονή στη Θεσσαλονίκη.